

МОН, LIV НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ХИМИЯ
И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Областен кръг, 12 февруари 2022 г.
Учебно съдържание VII клас

Уважаеми ученици, предстои Ви да решите тест от две части.
Първата част съдържа 15 задачи с по 4 отговора, само един от които е верен. Отбележете буквите на верните отговори в бланката за отговори на Първа част. **Всеки верен отговор на задачи от 1 до 5 се оценява с 2 точки, а всеки верен отговор на задачи от 6 до 15 се оценява с 3 точки. Задача без отговор, с повече от един отговор или с поправен отговор се оценява с 0 точки!**

Втората част се състои от три задачи със свободен отговор, които трябва да разработите на отделни листове. Всеки елемент от задачите се оценява с определен брой точки. Максималният брой точки за втората част е 60.

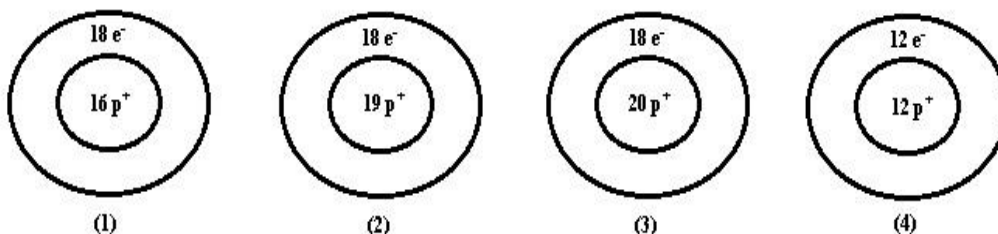
Общият максимален брой точки за всички задачи е 100.

Времето за работа е 4 астрономически часа.

Успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

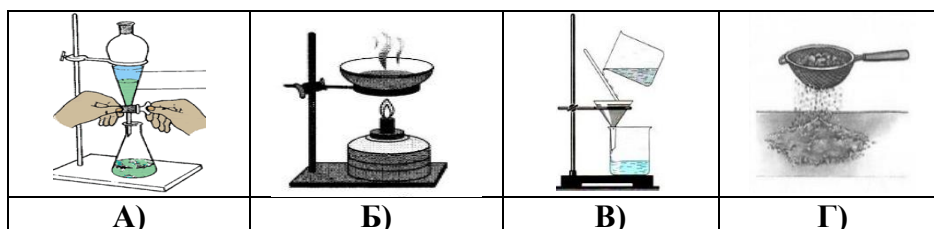
1. На схемата са представени последователно модели на частици на химичните елементи сяра, калий, калций и магнезий.

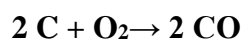
В коя комбинация частиците са означени правилно с химичните им символи?

- А) S^+ , K^- , Ca^+ , Mg Б) S^{2+} , K^- , Ca^{2-} , Mg^{2+}
В) S^- , K^+ , Ca^+ , Mg Г) S^{2-} , K^+ , Ca^{2+} , Mg
2. Учителят поставил твърд черен меден оксид в епруветка и прибавил безцветен разтвор на солна киселина. Нагрял получената смес до кипене и учениците му наблюдавали получаване на светлосин разтвор. Кой са условията за протичане на химична реакция?
- А) Контакт между веществата и нагряване
Б) Промяна на цвета и отделяне на топлина
В) Само нагряване
Г) Само промяна на цвета
3. Минералната вода съдържа разтворени минерални соли. Поради това в състава ѝ често има натриеви, калциеви и флуоридни йони. В коя комбинация правилно са означени тези йони?
- А) Na^+ , K^+ , Cl^- Б) Na^- , Ca^{2+} , Cl^-
В) Na^- , K^- , F^- Г) Na^+ , Ca^{2+} , F^-

4. В кои от съединенията всички елементи са от втора валентност?
- A) Na_2O , Cl_2O , Ag_2O Б) CaO , CO , NO
 В) CO_2 , SO_2 , SiO_2 Г) N_2O_5 , P_2O_5 , Fe_2O_3
5. Кое от веществата се използва за приготвяне на содени питки?
- A) NaHCO_3 Б) Na_2CO_3 В) NaOH Г) KOH
6. На коя от фигурите е представен метод за разделяне на смес от вода и олио?

7. Проба от 18 грама въглерод е запалена в недостиг от чист кислород, при което непроменена остава $\frac{1}{3}$ от началната проба въглерод и се получават 28 грама въглероден оксид по уравнението:

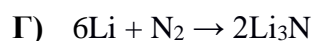
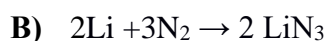
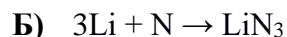
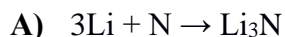
Колко грама кислород участват в реакцията?

- A) 10 g   Б) 14 g   В) 16 g   Г) 22 g
8. Кое от веществата не е с йонен строеж?
- A) Na Б) Na_2O_2 В) NaOH Г) NaCl
9. При кое от взаимодействията се отделя вода?
- A) $\text{Rb} + \text{HCl} \rightarrow$ Б) $\text{Na}_2\text{O} + \text{CO}_2 \rightarrow$
 В) $\text{Cs} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow$ Г) $\text{KOH} + \text{CO}_2 \rightarrow$
10. Ацетонът е един от най-използваните разтворители, а в състава му влизат само елементите въглерод, водород и кислород. Какъв е броят на кислородните атоми в молекулата на ацетона, ако отношението между броя на въглеродните и броя на водородните атоми е 1:2, а M_r (ацетон) = 58?
- A) 1   Б) 2   В) 3   Г) 4
11. Кои взаимодействия са неутрализация?

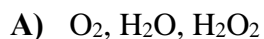

- A) 1 и 2   Б) 1 и 3   В) 2 и 3   Г) 3 и 4

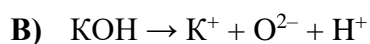
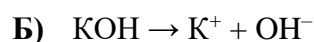
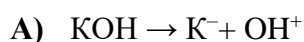
12. Литий взаимодейства активно с азот от въздуха, при което се получава литиев нитрид, в който азотът е в трета валентност. Кое е вярното химично уравнение на процеса?

13. В коя комбинация една молекула от всяко вещество съдържа толкова на брой кислородни атоми, колкото е броят им в две молекули хипохлориста киселина (HClO)?

14. Уравнението, с което се изразява дисоциацията на калиева основа, е:

15. Кое от веществата е разпространено в природата?

А) готварска сол

Б) сода бикарбонат

В) сода каустик

Г) динатриев оксид

ВТОРА ЧАСТ

Задача 1. Експериментите на Боби

Въглеродният диоксид е важна съставна част на въздуха.

В час по Човекът и природата, Боби демонстрирал експерименти за получаване на въглероден диоксид и изследване на свойствата му. Някои от физичните свойства на въглеродния диоксид са:

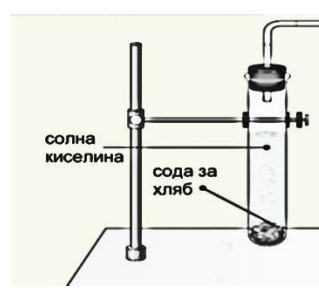
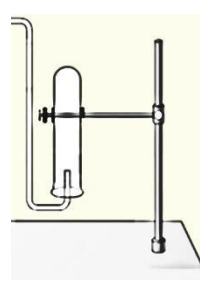
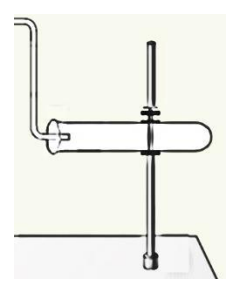
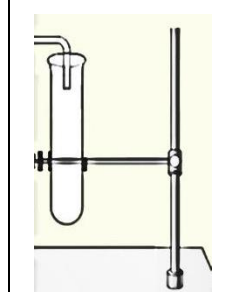

Плътност (20 °C): 1,82 kg/m³

Разтворимост във вода: малкоразтворим

(Плътност на въздуха при 20 °C: 1,21 kg/m³; плътност на водата при 20 °C: 998,2 kg/m³)

За лабораторно получаване на въглероден диоксид ученикът използвал сода за хляб и солна киселина и апаратура, съставена от част А и част Б (представена на една от фигурите).

Апаратура за получаване и събиране на газа

Част А	Част Б			
				
	фигура 1	фигура 2	фигура 3	фигура 4

- А) Коя от фигурите (от 1 до 4) е частта Б?
- Б) С кой екологичен проблем се свързва натрупването на въглероден диоксид в атмосферата?
- В) Запишете един процес в живите организми, при който въглеродният диоксид се усвоява, и един процес - при който се отделя.

При реакцията между сода за хляб и солна киселина освен въглероден диоксид, се получават съединенията X и Y. Те са вещества, които се употребяват в домакинството, а Y е и широко използвано като разтворител.

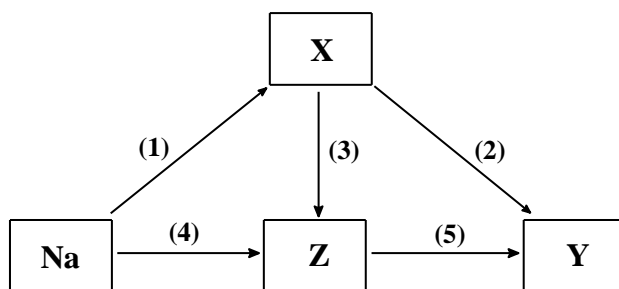
- Г) Означете с химично уравнение получаването на въглероден диоксид от сода за хляб и солна киселина. Запишете наименованията, под които веществата X и Y са известни в практиката (тривиалните наименования).

Боби прокарал последователно газоотводната тръбичка към дъното на две бехерови чаши. В първата чаша имало две горящи свещи, отдалечени от тръбичката – едната с височина 4 cm, а другата – 9 cm. Във втората чаша имало разтвор на сода каустик.

- Д) Какви промени са наблюдавали съучениците на Боби с пламъка на свещите? Опишете промените, като ги свържете с височината на свещите. Кои свойства на въглеродния диоксид се доказват чрез този експеримент?
- Е) Означете с химично уравнение взаимодействието между въглеродния диоксид и содата каустик, ако при реакцията се получават веществата **Z** и **Y**. Запишете химичното наименование на **Z** и наименованието под което е известно в практиката.
- Ж) Запишете с химично уравнение реакция на химично съединяване, с участието на въглероден диоксид, при която се получава **Z**.

Задача 2. Подводница

При изгаряне на натрий в излишък от кислород се получава веществото **X**. При взаимодействието на **X** с въглеродния диоксид от въздуха се получава веществото **Y** и се отделя кислород, а при взаимодействието на **X** с вода се получава веществото **Z** и се отделя кислород. **X** е твърдо жълто вещество, което се използва за пречистване на въздуха в затворени помещения по реакция (2).

- А) Кои са веществата **X**, **Y** и **Z**? Запишете химичните им формули и наименования.
- Б) Изразете с изравнени химични уравнения реакции (1) – (5).

Един човек за едно денонощие издишва приблизително 1 kg въглероден диоксид. Подводница с екипаж от 5 души е заредена с 80 kg от веществото **X**.

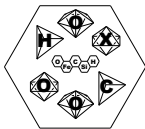
- В) Ще бъде ли достатъчно това количество от **X** за пречистване на въздуха за експедиция с продължителност 8 денонощия? Подкрепете отговора си със съответните изчисления.

Задача 3. Получаване на готварска сол

В училищен кръжок по химия учителят подготвил за учениците лабораторна задача - получаване на разтвор на готварска сол чрез неутрализация. Реакцията се извършвала в специални затворени съдове (без загуба на вещество) и при абсолютно точни отношения между веществата (без излишък). Учениците работили в 3 групи в съответствие с данните, описани в таблицата:

	$w(\text{основа}), \%$	$m(\text{p-p на основа}), \text{g}$	$w(\text{киселина}), \%$	$w(\text{NaCl}), \%$
Група 1	20	40	неизвестна	11,9
Група 2	20	40	неизвестна	10,5
Група 3	20	40	неизвестна	14,3

- А) Изразете реакцията с изравнено химично уравнение. Наименувайте участващите вещества.
- Б) Изчислете масовата част на киселината за група 1.
- В) Един от разтворите на готварска сол може да бъде получен чрез смесване на подходящи количества от разтворите, получени от другите две групи. Кой е той? Обяснете отговора си.
- Г) Запишете с изравнени химични уравнения още 4 взаимодействия, при които поне един от продуктите съвпада с един от продуктите от взаимодействието в А).

МОН, LIV НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ХИМИЯ
И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Областен кръг, 12 февруари 2022 г.
Учебно съдържание VII клас

БЛАНКА ЗА ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ

ПЪРВА ЧАСТ

Задача №	ОТГОВОРИ			
1.	А	Б	В	Г
2.	А	Б	В	Г
3.	А	Б	В	Г
4.	А	Б	В	Г
5.	А	Б	В	Г
6.	А	Б	В	Г
7.	А	Б	В	Г
8.	А	Б	В	Г
9.	А	Б	В	Г
10.	А	Б	В	Г
11.	А	Б	В	Г
12.	А	Б	В	Г
13.	А	Б	В	Г
14.	А	Б	В	Г
15.	А	Б	В	Г

Периодична таблица на химичните елементи

1																18			
IA											13	14	15	16	17	VIIIA			
1	2											5	6	7	8	9	10		
H	He											B	C	N	O	F	Ne		
1,0	4,0											10,8	12,0	14,0	16,0	19,0	20,2		
3	4	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Li	Be	IIIB	IVB	VB	VIB	VIIIB	←	VIIIB	→	IB	IIB	Al	Si	P	S	Cl	Ar		
6,9	9,0											27,0	28,1	31,0	32,1	35,5	40,0		
11	12	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	
Na	Mg	K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	
23,0	24,3	39,1	40,1	45,0	47,9	50,9	52,0	54,9	55,8	58,9	58,7	63,5	65,4	69,7	72,6	74,9	79,0	79,9	83,8
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe	Cs	Ba
85,5	87,6	88,9	91,2	92,9	95,9	(97)	101,1	102,9	106,4	107,9	112,4	114,8	117,7	121,8	127,6	126,9	131,3	132,9	137
55	56	57	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn	Fr	Ra
132,9	137	138,9	178,5	182,9	183,8	186,2	190,2	192,2	195,1	197,0	200,6	204,4	207,2	209,0				89	90
87	88	89	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	Ac	Rf
Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt	Ds	Rg	Cn	Nh	Fl	Mc	Lv	Ts	Og		

	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
лантаноиди	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
	140,1	140,9	144,2		150,4	152,0	157,3	158,9	162,5	164,9	167,3	168,9	173,1	175,0
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
актиноиди	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr
	232,0	231,0	238,0											